

SESLİ KÜTÜPHANELER

Z

I

İNSANLIĞIN ortak mirası olan kütüphanelerden faydalanmak herkes gibi görme engellilerin de hakkı. Ancak kütüphanelerin kapıları onlara Braille alfabesinin icadından sonra açılmıştır. 1821 yılında Louis Braille tarafından geliştirilen bu alfabe görme engelli insanlar için büyük bir devrim anlamına gelir.

O tarihten sonra —başta İngiltere’dekiler olmak üzere— kütüphanelerin Braille alfabesiyle basılan kitaplara yer verdiğini görüyoruz. Braille kitapların sayısı artınca bazı kütüphanelerde görme engellilere müstakil bir bölüm ayrılır. En nihayetinde bunları 19. asrın sonlarında sadece görme engellilere hizmet veren kütüphanelerin açılması takip eder.

Görme engellilere yönelik kütüphanecilik hizmeti alanındaki en önemli gelişme şüphesiz sesli kitapların kullanıma girmesidir. Bu başarının ardında ABD Kongre Kütüphanesinin çatısı altında hizmet veren Ulusal Kütüphane Hizmeti Biriminin emeği vardır. 1935’de gönüllü okuyucular tarafından kitapların, kayıt stüdyolarında plaklara okunmasıyla başlayan sesli kitap hizmeti

Alberto Manguel, *Okumanın Tarihi* adlı kitabından bir bölümü okuyarak GETEM Kütüphanesine kendi sesini armağan etti. Kütüphanede 9 bin sesli kitap, sesli betimlemeler içeren filmler ve radyo tiyatroları olmak üzere toplam 15.500 eser bulunuyor.

büyük rağbet görür. Braille kitaplara nazaran maliyeti daha düşük olduğu için de dünya genelinde hızla yayılır.

Sesli kitapların Türkiye'deki hikayesi Mithat Enç'in 1950 yılında Altınokta Körleri Eğitim ve Kalkındırma Derneğini kurmasıyla başlıyor diyebiliriz. Derneğin kütüphanesinde hem Braille kitaplar hem de konuşan kitaplar vardı. Dernek 1986'da Türkiye'nin ilk konuşan gazetesi olan *Altınokta'nın Sesi*'ni çıkartır ve kütüphanelerle paylaşır. Türkiye'de ilk "Konuşan Kitaplar Bölümü" ise 1981'de Mitat Enç'in doğum yeri Gaziantep'teki İl Halk Kütüphanesinde hizmet vermeye başlar. Ardından 1992 yılında Ankara'da Or-An Sevgi Yılı Halk Kütüphanesinde de benzer bir bölüm kurulur. Bunu Antalya, Erzurum, Eskişehir, Manisa, Uşak ve Kırklareli'ndeki halk kütüphaneleri takip eder. Ancak ne yazık ki halk kütüphanelerinin çok azında konuşan kitaplık bölümü var.

Bununla birlikte son yıllarda meseleye belediyelerin, STK'ların, bazı özel kuruluşların, devlet ve üniversite kütüphanelerinin ilgi duymasıyla olumsuz tablo değişmeye başlamıştır. Dünya standartlarını yakalamak isteyen kütüphaneler, teknolojik gelişmeleri de yakından takip etmek zorundalar. Bu sebeple kütüphanelerin son yıllarda hızlı bir şekilde dijital ortama taşındığına, ulaşılabilir görsel ve sesli kaynağın arttığına şahit oluyoruz. Devlet ve üniversite kütüphanelerinde sesli kitapların sayısı artarken, müstakil bölümler de oluşuyor. Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Millî Kütüphane, Atatürk Kitaplığı ve Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi ciddi bir başarıyı yakalamış durumdadır.

Bunların yanında sadece engellilere hizmet vermek amacıyla kurulan kütüphaneler de mevcut. Eyüpsultan'da hizmet veren İBB Sesli Kütüphane bunun başarılı örneklerinden biridir. 6 bin üyesi, yüzlerce gönüllü okuyucusu ve 4 binin üzerinde sesli kitap ile öne

FOTOGRAF: KEMAN ÖZCAN

çıkıyor. Kütüphaneye üyelik ücretsiz ve üyelerin seçtiği sesli kitaplar adreslerine yine ücretsiz olarak teslim ediliyor. Kadıköy, Bakırköy, Ankara Büyükşehir Belediyesinin sesli kütüphaneleri mevcut. Artık birçok belediye benzer girişimde bulunuyor. Kitapların seslendirilmesi çoğunlukla gönüllüler tarafından yapılıyor. **Z**

KONUŞAN KİTAPLIK BÖLÜMÜ BULUNAN HALK KÜTÜPHANELERİ

- ADANA** Çağdaş Çocuk Kütüphanesi
- ANTALYA** Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi
- BARTIN** Batman İl Halk Kütüphanesi
- ÇANAKKALE** Mehmet Akif Ersoy İl Halk Kütüphanesi
- GAZİANTEP** Şehit Kamil Bilgi Yılı İlçe Halk Kütüphanesi
- İZMİR** Atatürk İl Halk Kütüphanesi
- İZMİR** Aliğa İlçe Halk Kütüphanesi
- BURSA** İl Halk Kütüphanesi
- MANISA** Salihli İlçe Halk Kütüphanesi
- MERSİN** İçel İl Halk Kütüphanesi
- SAMSUN** Gazi İl Halk Kütüphanesi
- TEKİRDAĞ** İl Halk Kütüphanesi

TÜRKİYE'DE SESLİ KİTAP HİZMETİ VEREN KÜTÜPHANELERDEN BAZILARI

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ GÖRME ENGELLİLER TEKNOLOJİ VE EĞİTİM MERKEZİ (GETEM)
Bebek, İstanbul / 0212 359 75 38

GAZİ ÜNİVERSİTESİ MERKEZ KÜTÜPHANESİ GÖRME ENGELLİLER BÖLÜMÜ
Yenimahalle, Ankara / 0312 202 29 40

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ GÖRME ENGELLİLER ODASI
Çankaya, Ankara / 0312 290 16 98

İBB KÜTÜPHANELER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ ATATÜRK KİTAPLIĞI GÖRME ENGELLİLER BÖLÜMÜ
Taksim, İstanbul / 0212 249 09 45

İBB KÜTÜPHANELER VE MÜZELER MÜDÜRLÜĞÜ SESLİ KÜTÜPHANE
Eyüpsultan, İstanbul / 0212 417 25 46

BEYAZIT DEVLET KÜTÜPHANESİ GÖRMEYENLER İÇİN SESLİ KİTAP MERKEZİ
Beyazıt, İstanbul / 0212 522 31 67

MİLLİ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI SESLİ KİTAP HİZMETİ
Çankaya, Ankara / 0312 470 83 22

TÜRKİYE GÖRME ÖZÜRLÜLER KİTAPLIĞI
Konak, İzmir / 0232 483 30 23

ALTI NOKTA KÖRLER DERNEĞİ KÜTÜPHANESİ
Şişli, İstanbul / 0212 291 91 71

BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ GÖRME ENGELLİLER KÜTÜPHANESİ
Bahçelievler, İstanbul / 0212 442 29 71

BAKIRKÖY BELEDİYESİ GÖRME ENGELLİLER KÜTÜPHANESİ
Bakırköy, İstanbul / 0212 660 52 97

KADIKÖY BELEDİYESİ GÖRME ENGELLİLER SESLİ KÜTÜPHANESİ
Kadıköy, İstanbul / 0216 337 21 21

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GÖRME ENGELLİLER EĞİTİM VE TEKNOLOJİ MERKEZİ
Bahçelievler, Ankara / 0312 222 94 01

PATATES BASKI
Okmeydanı, İstanbul / 0212 210 99 66